

Information till dig som använder

Positivt umgänge – guider för barn, föräldrar och familjehem

Hej!

Vad roligt att du vill öka förutsättningarna för ett bra umgänge mellan placerade barn och barnets föräldrar och använda materialet **Positivt umgänge**.

Ett bra umgänge kan bli en resurs för barnet och ett stöd i barnets utveckling. I den här manualen hittar du sammanfattad information om guidernas innehåll och instruktioner om hur du kan använda dem.

Vi hoppas såklart att du ska ha nytta av materialet och vill gärna ha din feedback. Du kan alltid höra av dig till socialstyrelsen@socialstyrelsen.se.

Rose-Marie Odstam
Projektledare, Socialstyrelsen

Tre guider ingår i paketet

Själva materialet omfattar tre guider som kan laddas ner kostnadsfritt eller beställas mot en kostnad från Socialstyrelsens webbshop. Det finns guider för:

- Barn från omkring 9 år (utifrån mognad och läskunnighet) och tonåringar som är placerade i familjehem enligt SoL eller LVU.
- Föräldrar eller personer med en föräldrarelation till ett barn som är placerat i familjehem. Den här guiden finns även på lätt svenska.
- Familjehemsföräldrar som har barn placerade hos sig, eller ska ta emot barn.

Varför guider om umgänge?

I grunden för att öka förutsättningarna för ett bra umgänge mellan placerade barn och föräldrarna. Men guiderna har också lite olika syften.

Guiden till barn och föräldrar syftar till att ge stöd för ett positivt umgänge och uppmuntra till reflektion för att hantera känslor inför, under och efter umgänget.

Guiden till familjehem uppmuntrar till att reflektera över rollen som familjehemsförälder vid umgänget, men också barnets och föräldrarnas behov. Guiden är ett komplement till socialtjänstens kontinuerliga stöd.

Gå gärna igenom materialet själv

Ett tips är att titta igenom guiderna så att du vet ungefär vad de innehåller.

I guiderna uppmanas läsaren att vända sig till socialtjänsten för att samtala, be om råd eller stöd. Det betyder att du behöver vara beredd på att prata om guiderna och umgänget. Du kan också själv ta initiativ att fråga om det är något i guiderna som de vill prata om.

När och hur kan guiderna användas?

Överlämnas av dig som socialsekreterare

Du kan dela ut guiderna när som helst under placeringen, men det är bra om det finns tid att prata en stund. Det är viktigt att du noga avväger att mottagaren är redo och har förutsättningar (mognad, färdigheter och vilja) att ta del av materialet. Föräldraguiden finns i en version på lättare svenska. Du kan låta föräldrarna bläddra och välja vilken som passar.

Om det inte passar att dela ut guiderna kan du kanske använda materialet som grund för samtal om umgänget. Utgå till exempel från frågorna under rubrikerna Hur är det för dig? och Hur brukar det vara för dig? .

Samtycke behövs i många fall

Barn måste samtycka till att ta emot guiden. I de flesta fall — och särskilt om barnet är placerat enligt SoL - behöver barnets vårdnadshavare också samtycka. Notera samtycket i barnets akt. Från det att barnet fyller 15 år kan barnet själv bestämma.

Om barnet är placerat enligt LVU och vill ta emot materialet, men vårdnadshavarna inte är nåbara eller visar sig vara negativt inställda kan det i praktiken bli svårt. Du behöver i sådana fall ha bedömt att barnet verkligen behöver använda guiden som en del av vården. I så fall noterar du beslutet i barnets akt.

Guiderna är personliga

Vi föreslår att varje person (till exempel båda föräldrarna, även om de bor tillsammans) erbjuds en egen guide. Då kan var och en själv bestämma hur den vill använda och förvara den. Om en vårdnadshavare kräver att se ett barns guide kan det jämföras med att en hen vill läsa en dagbok. Det kan tyckas olämpligt, men är inte olagligt. Det är dock inte en juridisk fråga som blir föremål för prövning.

Här följer några tips på vad du kan berätta vid överlämnandet:

Barn

I guiden kan du få lite hjälp att fundera över hur kontakten med dina föräldrar fungerar och hur det kan bli bättre.

Du kan titta i guiden tillsammans med någon vuxen om det känns bra.

... Men det är också helt okej att inte visa guiden för någon annan!

Föräldrar

Guiden är tänkt att ge kunskap om umgängets betydelse och ge stöd så att umgänget blir en positiv upplevelse för dig och ditt barn.

Familjehem

Guiden är tänkt att ge dig möjlighet att reflektera över din egen roll samt barnets och föräldrarnas behov kring umgänget.

Guiden ger kunskap, tips och råd för att du ska kunna vara med och skapa förutsättningar för ett positivt umgänge. Den är ett komplement till annat stöd som socialtjänsten ger.

Det här kan du berätta för alla om guiderna:

- I guiden finns information, tips och frågor om umgänge.
- Var och en bestämmer själv om man vill använda guiden och hur.
- Om materialet är för omfattande, börja med en del som känns intressant.
- Extra blad att fylla i finns längst bak, för att guiden ska kunna användas igen.
- Även barnet/föräldrarna/familjehemmet kommer att erbjudas varsin guide (om det är aktuellt).

Guiderna kan behöva följas upp

När materialet har testats har barn, föräldrar och familjehem uttryckt att det skulle vara positivt eller till och med nödvändigt att socialsekreteraren följer upp hur det upplevs. Detta för att undvika att någon blir lämnad ensam med de känslor innehållet kan väcka. Du kan till exempel fråga

- hur hen har upplevt att använda guiden
- om hen vill prata om hur hen har svarat på frågor i guiden
- om hen har fått några nya tankar om umgänget utifrån materialet
- om hen vill prata närmare om någon av frågorna, till exempel under rubriken Hur är det för dig?/Hur brukar det vara för dig? i guiderna.

Amerikansk förlaga

Materialet är ursprungligen från USA och heter Positive Positive Family Visits – Guides for Birth Parents, Children and Foster Parents. Wendy Wolff är författare till den amerikanska förlagan. Socialstyrelsen har översatt materialet samt anpassat språk och innehåll för att det ska passa i en svensk kontext.